

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Rossyja.

Gazeta handlowa Petersburgska redagowana w wydziale handlu zewnętrznego donosi pod d. 11. Lutego: „Jedno z pism twierdziło, iż gdyby zatrzymana była łagodniejsza taryfa z roku 1819, tedy rząd rossyjski byłby miał tyle dochodu, iżby się był obszedł bez pożyczki holenderskiej, i byłby oszczędził procenta i wszystkie narzekania cudzoziemców. Dopóki artykuł ten nie był w zagranicznych pismach umieszczony, nie było potrzeby zbijać go, ponieważ prawdziwy stan rzeczy jest tu każdemu wiadomy. Atoli teraz należy coś o tém powiedzieć. Czyli systemat zakazu lub protekcyi są dobrymi w rzeczach handlowych, można łatwo rozpoznać i wyrzec, że w teoryi lepsza byłaby zupełna wolność handlu; atoli w doświadczeniu do pewnego stopnia jest to częstym pytaniem. Potrzeby Państwa ustanowiły początkowo dla jedynie we względzie fiskalnym; dopiero później wyższe widoki z niemi połączono. Cała Europa przyjęła mniej więcej surowe systematy cłowe, według tego jak nakazuje pojedyncze położenie krajów. Powstaje tu pytanie, czyli pojedyncze Państwo może i powinno stać się oliarą. Ztąd to zaprowadzenie tak zwanęj łagodniejszej taryfy celnęj z 1819 zaszło przez nieporozumienie. Istnące fabryki obróciły się wniwecz, zaledwo poczynające się życie w miastach, zaczęło chęrlać. Rossyja musiałaby była pozostać jedynie Pastwem rolniczem, bez kultury, konsumentów, wewnętrznej działalności i kapitałów, podczas gdy cudzoziemiec pogardzając jej zbożem, dążył do tego, aby we wszystkiej reprodukcyi wyższego przemysłu była jego hołdownikiem. Wprawdzie dochody cłowe znacznie się przez dwa lata podnosiły, atoli jedynie przez niestósowny przywóz obcych wyrobów. Niebawem upadł odbyt, i naturalne skutki tego zbytniego handlu i nawozu towarów na jarmarki pokazały powszechne zniszczenie. Wszyscy uznali, że ta taryfa jest prawdziwą narodową plagą, ztąd powstała potrzeba onę zniesienia i nikt się temu nie sprzeciwiał. Przeciwnie zaś autor owego artykułu wystawia sobie, że przy niższych rubrykach cła, konsumpcya byłaby się niezmiernie

powiększyła, rząd byłby takowe więcej pobierał jak przy terażniejszym systemacie protekcyjnym. Teorema to okazuje się w doświadczeniu równie fałszywem, jak n. p. owo o procentach bez końca narastających. Konsumpcya każdego kraju zawisła od wielu okoliczności i nie może przekroczyć pewnej wysokości. Tém mniej swojej możności płacenia. N. p. gdy w Anglii, herbata, cukier, kawa i t. d. ztanieją, tedy żyjąca z pracy ręk klasa fabrykantów więcej do pewnego stopnia zkonsumuje, ale tylko do pewnego stopnia. Przeciwnie zaś, przy różnych okolicznościach, konsumpcya w Rossyi bardzo małoby się powiększyła. Użalania się cudzoziemców nie mogą mieć uwagi, ponieważ Rossyja i jej publiczni urzędnicy nie istnia dla cudzoziemców. Zdaje się jakoby dawniejszy współprotektor nieszczęśnej taryfy 1819, chciał korzystać ze sposobności wielkich ulepszeń w administracyi cłowej. aby naniżać cła, przekonany, że narzekania na przymuszone cła łatwo do klasy zarobkowej przystaną. — Zresztą wszystko to nie ma nic wspólnego z przesadzonymi systematem zakazu, który powoli musi być odmieniony. Wszelako to nie usprawiedliwia przesady w systemacie wolniejszego handlu.“

Multany i Wołoszczyzna.

Dobroczynne skutki rozporządzeń Prezydenta naszego, Jenerała Kissielewa zmierzają do polepszenia bytu naszych wieśniaków, którzy znajdują się w smutnem położeniu, będąc ciągle uciskani podatkami. Między takowe rozporządzenia liczyć należy zniesienie zakazu prowadzenia handlu zagranicznego bydłem i ziemiopłodami.

Pszczola Wołoska z d. 9. (21.) Lutego donosi: „Dywan wykonawczy Wołoszczyzny oznajnia, iż na rozkaz wysokiego rządu zakazano jest wprowadzać do tych Xięstw turecką monetę po 10 i 20 lewów, i że takowa moneta nie będzie do kasa publicznych przyjmowana.“

List z Bukaresztu z d. 11. Stycznia donosi między innemi: „Do wielkich dobrodziejstw, które prowincya nasza nowemu winna Prezydentowi, należy także znaczne pomnożenie dochodów z cła i soli; takowe wynosiły w roku 1829 razem 1,690,000 piastrow, a na rok 1830 wykazano je

w summie 4,602,000 piastrow. Aby to skutecznie zniósł Gubernator wszystkie wewnętrzne cła i rozporządzenia ograniczające wolny handel solą, jako wielki ucisk dla kraju. Chorych na zarazę morową bardzo mało zwłaszcza przy zimnie 28°, atoli szpitale napełniają się chorymi innego rodzaju, których zdrowie przez niedostatek i nędzę nadwreżone zostało.“

Niemcy.

Z Düsseldorf donoszą pod d. 12. Lutego, że lody stanęły pod Wesel, a miasta Rurhot i Duisburg stoja w wodzie, która doszła do znacznej wysokości.

Zjednoczone Niderlandy.

Z Hagi donoszą pod d. 14. Lutego: „Tutejszy Dziennik „Goniec Stanu zawiera artykuł następujący: Na początku bieżącego miesiąca niektóre Dzienniki prowincyj południowych ogłosiły plan do towarzystwa, którego członkowie przez stałe składki utworzyć powinni fundusz, aby z tego owych Członków Stanów powszechnych wynagrodzić, którzy jak ten plan wyraża, wskutek prawnego sprzeciwienia się rządowi stracić mogą swoje urzędy. P. Potter w Brukseli, który z powodu swoich dawniejszych usiłowań, niespokojności i niezgody jeszcze siedzi w więzieniu, chciał plan ten bardziej rozszerzyć i zdanie swoje w tej mierze wyraził w liście do wydawcy Dziennika: *Courrier de Pays Bas*, który w d. 3. t. m. we wspomnionem piśmie został umieszczony: Podług planu Pottera, nie tylko członkowie stanów powszechnych, którzy ściągali na siebie nieukontentowanie rządu, lecz ogółem wszystkie osoby, któreby wskutek swojego oporu przeciwko dowolności rządu, krzywdy mieli doznać, powinni być z funduszu towarzystwa wynagrodzeni, jeżeli są onegoż członkami lub związkowymi. Przeciwnie zaś jednemu artykulom wspomnianego planu obowiązani są członkowie: „wszędzie, gdzie tylko można, stawiać rządowi prawny opór i wszystkich ku temu używać środków.“ Dalej wszyscy członkowie stanów powszechnych, stany prowincyjne i władze miejscowe, wszyscy Biskupi i duchowni, będący członkami towarzystwa powinni się zobowiązać, że w żadnym przypadku, do osadzenia różnych urzędów nie będą proponowali lub sami mianowali innych osób tylko członków, i wszystkiego swojego użyją wpływu, aby niedopuszczyć, iżby inne osoby, prócz członków towarzystwa otrzymywały urzędy. Tym sposobem, mówi P. Potter, w przyszłości władza prawodawcza i sądownicza, stany prowincyjne, władze miejscowe i wszyst-

kie inne władze, składać się będą zupełnie z członków towarzystwa, które będąc wielką korzyścią państwa, bronić będzie ciągle wolności ludu przeciw wszelkim krzywdom. Co ten plan i rozbiór onegoż rozumie pod prawnym oporem, nigdzie wyraźnie nie wyłożono, i trudno jest znaleźć tam zdrowy rozum. Podług *Courrier des Pays Bas* z dnia 11. Lutego rozpoczęto sprawę przeciwko P. Potter, jako autorowi wyżej namienionego listu i przeciwko PP. Coche Mommens i van der Straeten, jako wydawcy *Courrier des Pays Bas i des Belges*, w których list ten był umieszczony, ponieważ oskarżono ich, iż zamýślali przywieźć do skutku „towarzystwo ku obaleniu lub odmianie istniejącego wysokiego rządu.“ P. Potter został w więzieniu swoim pod ściślejsze oko wzięty, a drudzy dwaj zostali uwięzieni. Po czem pomieniony tyle razy Dzień. załącza text art. 87 i 102 księgi ustaw karnych, na których jak zapewnia obwinienie oparte, i na mocy których, ci, co się stali winnymi namienionej zbrodni będą skazani na śmierć, a jeżeli ich zamiary nie miały skutku, na wygnanie.

Wielka Brytania i Irlandya.

Komitet wybrany przez Izbe wyższą do roztrząśnienia handlu wschodnio-indyjskiego i chińskiego, obrał sobie na Prezydenta Hrabiego Bathurst. Pierwsze miejsce otrzymał P. Ward, członek parlamentowy ze strony miasta Londynu. O członkach tego Komitetu, a szczególnie o ostatnim mówią, że są bardzo za utrzymaniem monopolijum kompanii wschodnio-indyjskiej.

Gdy się w d. 8. skończyło posiedzenie parlamentowe, niektóre osoby, a mianowicie Xiążę Wellington, Lord Kanclerz, Hrabia Westmorland odwiedzały Kollegijum króleskie chirurgiczne i aptekarskie, które rozpoczęło tego dnia swoje prelekcje w wspaniałej sali biblijoteki, Prezydent, Sir Henry Halford winał zgromadzeniu, że na wszystkie swoje statystyczne zapytania czynione uczonym innym krajom, otrzymało zadowalające odpowiedzi. Późem przeczytał ciekawą rozprawę o wierze rozszerzonej po wszystkich prawie narodach, że człowiek przed śmiercią zdolny jest przejrzyć niektóre wypadki przyszłości.

Na posiedzeniu w dniu 9. wniósł P. Hume, ażeby wprzódby nim przystąpią do wybrania Komisji projektowanej przez Kanclerza Izby skarbowej, żądano od Ministrów wskazania Parlamentowi środków oszczędności, jakie myślą zaprowadzić w kraju.

Posiedzenie Izby wyższej w d. 10. nie było ważne; w d. 12. toczyły się rozprawy względem

wniosku Lorda Hollanda dotyczącego się Grecyi. Xiążę Wellington w odpowiedzi swojej na mowę Lorda, oświadczył, że pacyfikacja Grecyi oparta na trwałej podstawie i jest bliska ukończenia; względnie Turcyi mamy powody spodziewania się, iż los jej będzie niebawem ustalony, i że będzie w stanie zająć miejsce w europejskim systemacie państw. Lord Aberdeen bronił konsekwencyi i otwartości rządu angielskiego, i starał się dowieść, że uzyskał dla Grecyi to, o czém się sprawcom traktatu z d. 6. Lipca nie śniło. W mowie Wellingtona uważano to oświadczenie: »że Anglija nie była nigdy w tak strasznym stanie gotowości wojennej, jak teraz.«

Na posiedzeniu Izby niższej dnia 11. b. m., był zrobiony wniosek, aby odebrać prawo poselstwa członka do Parlamentu miasteczku East-Retford, którego mieszkańcy o przedajność przy wyborach przekonani zostali; większością 27 kresek, rzucone prawo przeniesione zostało na Bassetlaw.

W tejże Izbie w dniu 12. wniośł P. J. Graham na zmniejszenie płacy urzędników publicznych, z powodu, że ilość płacy podług bilu bankowego ograniczającego, podniesione były ze względu na zmniejszoną wartość pieniężną i że słuszną teraz, gdy wartość pieniężna podniosła się, takową zredukować. P. Dawson Sekretarz Izby skarbowej w swojej odpowiedzi oznajmił, iż we wszystkich urzędach publicznych poczyniono znaczne redukcye, i że płaca nie jest wyższa, jak była przed 1797. Przetoczył jako poprawkę, aby prośbę do Króla o powszechną oszczędność i zmniejszenie płacy, poczem P. Graham cofnął swój wniosek.

Prokurator (*solicitor general*) miał długą mowę o potrzebie nadania pewniejszej jednostajności prawu o więzieniu tak zwanych *Contempt of Courts* (nie zważających na pozwy i zaocznie za długie sądzonych); w długiej mowie swojej przytaczał rozmaite ważne postrzeżenia i okoliczności, a między innemi, że w więzieniu Fleet znajduje 35 osób za tego rodzaju przewinienia osądzonych, między którymi są tacy, którzy siedzą po lat 6, 9, 12 a nawet i 16. (Zawołano słuchajcie). Wprawdzie nie najgorzej im się powodzi, ponieważ siedząc w więzieniu zajmują się rozmaitemi obowiązkami, jak n. p. jeden jest szynkarzem, drugi adwokatem i t. p., ale są i tacy, którzy mając umysł obłąkany znajdować się tam nie powinni. W ogólności prawo w tej mierze jest bardzo niedostateczne, los bowiem dłużników od wierzycieli zależy, którzy, zdarza się to często, nie idą do majątku ale do osoby. Gdy wierzyciel jest

twardy i nieużyty, a dłużnik ubogi, od [woli pierwszego zależy trzymać tego ostatniego przez całe życie w więzieniu. Gdy z powodu długiego przymówienia prokuratora, Izba niecierpliwić się zaczęła i okazywała to, zawołał prokurator z pewnym przycinkiem i uszczypliwością: »Żałuję mocno panowie, że muszę was prosić o cierpliwość: lecz gdybyście tak jak ja zwiedzali te siedliska nędzy, śledzili je i badali, pewnie znalazłaby się w was cierpliwość, aby słuchać wniosku, mającego na celu zarządzenie uciskowi i nędzy nieszczęśliwych ofiar.« (Okłaski). Po ukończeniu prokuratora głosie, dała Izba pozwolenie, aby podano bile ścigające się do przedmiotu niniejszego, które też zaraz przez prokuratora wniesione zostały. P. O'Connell winał prokuratorowi, że się zajął tak ważnym przedmiotem, oświadczać, iż tym jednym postępkim więcej niemyślnie zasłużył się krajowi niż szanowny Lord Eldon w ciągu 25 letniego kanclerstwa swojego. P. Attwood zarzucił Xięciu Wellingtonowi, że podanie jego względem ilości cyrkulującej monety nie było prawdziwe, i żądał aby przetożono Izbie wykazy obejmujące spis monet wybitych od 1826 do 1829 roku. »Twierdzenie Xięcia Wellingtona, rzekł mówca, jakoby 65 mil. funt. było w obiegu, zasadza się na omylce. Mogła być taka summa w obieg puszczone, lecz nie można powiedzieć, aby była w obiegu, to jest w ręku ludu. Brak pieniędzy jest widoczny, bo znam przypadki, że płacono robotnikom nie gotowizną, ale rozmaitemi przedmiotami w wartości ich myta odpowiadającej, n. p. daniem zboża, sukni, kapelusza, obuwia i t. p. — Mówił, że pozwolenie wywozu monety złotej za granicę jest szkodliwe dla kraju, i wskazywał drogi, któremi wychodzi. Minister skarbu zbijał Pana Attwood mianowicie co do szkodliwości wywozu złota za granicę, dowodząc z stosunków handlowych widoczną z tąd korzyść dla Anglii; co się zaś tyczy ilości pieniędzy przez Xięcia Wellingtona do kursu oznaczonej, oświadczył, że ta z rachunków *aproximative* podana została. — Następnie przyszła kolej względem przyzwolenia Izby na subsidia. Pan Gordon zapytał Ministra skarbu, z kąd pochodzi: że wielu wojskowych zostających w czynnej służbie i całkowity żołd pobierających, piastują urzędy cywilne i są za to oddzielnie płatni, gdy tymczasem biedacy na półżołdu zostający do żadnej prawie funkcji docisnąć się nie mogą. Gdy właśnie nadchodziła północ, Pan Hume przypomniał Izbie dawne jej postanowienie, aby po północy ani szeląga subsydiów nie pozwalać, gdy atoli oświadczył Minister skarbu, że to są wstępne tylko żądania,

i że Izba nie oznacza wyraźnie żadnej summy, dopóki budżet przełożony jej nie zostanie, przychylono się do wniosku Ministra.

Otrzymałmy przez Jamaikę doniesienie o zawarciu pokoju pomiędzy Peru i Kolumbią. Główne trzy punkta tego traktatu zawierają oznaczenie granic, losadzenie wojskiem twierdz pogranicznych, i porozumienie się względem długu wspólnego tych krajów, a zaciągniętego w celu wypędzenia Hiszpanów.

Gubernator wyspy St. Lucy Jenerał Stewart, zeszedł z tego świata.

Francya.

Król przesłał Konsystorzowi reformowanego kościoła w Paryżu 1000 frank., a Konsystorzowi augszburckiego wyznania 800 fran. dla ubogich ich kościołów. W takim stosunku przesłali onym Delfin i inne Członki rodziny królewskiej wsparcie. Konsystorz izraelski otrzymał od Króla Jmci 500 fr.

Gazeta Francyi mówi w przypisku do listu z Eginy z dnia 8. Stycznia, gdzie mowa o pieniądzach do Grecyi posłanych: „Możemy zapewnić, że Grecya otrzymała znaczne wsparcie w pieniądzach. Król Francuzki kazał posłać jej 6000 fr.; również tyle Cesarz Rossyjski; mówi, że P. Eynard posłał 200,000 fr. na wsparcie rolnictwa. Summy te odesłano z Toulonu między 20. a 26. Stycznia. Takim sposobem może rząd grecki opędzić wszystkie potrzeby aż do miesiąca Maja.“

Brazylija.

Monitor z dnia 17. t. m. donosi: Poselstwo brazylijskie otrzymało depesze z Rio de Janeiro z dnia 19. Grudnia, podług których Cesarz Jmć Brazylijski tak prędko do siebie przychodzi, iż za cztery lub pięć dni spodziewa się wyjechać i udać do San Senhora da Gloria, kaplicy niedaleko Rio de Janeiro, gdzie ten Monarcha zwykle co Niedziela słucha mszy świętej, a gdzie odśpiewane będzie *Te Deum* na podziękowanie Bogu za jego wyzdrowienie. Te same depesze dodają: iż Królowa Jmć Portugalska i Xiążę August Leuchtenbergski zupełnie są zdrowi.“

Ameryka.

List unieszczony w Dzienniku Globe, datowany z Kartageny pod d. 21. Grudnia r. z. zapewnia, że traktat pokoju między Kolumbią a

Peru, został przez Boliwara za przyzwoleniem rady rządowej i przez Wice-Prezydenta Rzeczypospolitej Peruwianskiej za przyzwoleniem Kongressu ratyfikowany.

Podług doniesień z Charlestown z d. 12. Stycznia, wyrok, nakazujący Angielskiemu Jenerałnemu Konsulowi w Kolumbii, Henderson, opuścić Kolumbię, został zawieszony. Znajdował się jeszcze w stolicy i sądzono, iż pozostanie dopóty, dopóki nie przybędzie Angielski Posel codziennie tamże spodziewany.

Wiadomości handlowe.

— Z Amsterdamu d. 13. Lutego. —

Przybyło tu w zeszły Poniedziałek rządowe potwierdzenie przyznania dawnych obligacyj hiszpańskich, z pozostałemi kuponami procentowemi, i zamienienia ich na renty nieustające, podniosło ich kurs. Wczorajszy targ na zboże okazał znowu nieco pokupu, pytano się o żyto w cenie przedostatniego targu, a przenieca miała wielu kupców. Jęczmieni i owies nie były szukane. Za 127 pf. polskiej pstrój pszenicy dawano 315 zł.

— Z Gdańska d. 16. Lutego. —

Ilość wystawionej na targ pszenicy ciągle się powiększa, cena się nie zmienia. Wczoraj z magazynów zakupiono 80 łasztów pięknej pstrokaty pszenicy ważącej 129 do 130 fun. po zł. pr. 380 za łaszt od 60 szefli. Od kilku dni poszukiwanym jest przez komissantów angielskich jęczmień w przednich gatunkach płacą po zł. pr. 120 za 60 szefli.

WIDOWISKA we LWOWIE.

Teatr polski. — Dziś: *Oblężenie Smoleńska*, czyli: *Alexy, Samozwaniec*, Dramat z niemieckiego Pani Weissenthurn, ze śpiewkami kompozycji P. Lipińskiego, w 4 aktach.

Teatr niemiecki. — Jutro: *Der Lügner und sein Sohn*, Posse in 1 Aufzuge von Rurländer — Poczém JP. Józef Dalmazzo z Włoch, będzie miał zaszczyt produkować się z ułożonym pudlem, nazwanym: Fido Savant.

W przyszłą Sobotę JPau Karol Lipiński, da na powszechne żądanie, koncert na skrzypcach. Grać będzie: Koncert pastoralny Viottego; Waryjacje Beriota z orkiestrą, i Waryjacje z pieśni polskiej własnej kompozycji.